

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 1007/2009 hülgetoodetega kauplemise kohta”

[COM(2015) 45 final – 2015/0028 (COD)]

(2015/C 332/09)

Raportöör: Thomas McDONOGH

12. veebruaril 2015 otsustas Euroopa Parlament ja 20. veebruaril 2015 otsustas nõukogu vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklile 114 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses:

„Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 1007/2009 hülgetoodetega kauplemise kohta”

COM(2015) 45 final – 2015/0028 (COD).

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutav põllumajanduse, maaelu arengu ja keskkonna sektsioon võttis arvamuse vastu 5. mail 2015.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 508. istungjärgul 27.–28. mail 2015 (27. mai istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 161, erapooletuks jäi 9.

1. Järeldused ja soovitused

1.1 ELi õigusakte tuleb muuta, et viia algmäärus vastavusse soovitude ja otsustega, mille kiitis 18. juunil 2014 heaks WTO vaidluste lahendamise organ, kui ta võttis vastu vaekogu ja apellatsioonikogu aruanded.

1.2 Eri ametiasutused, sh EL, peaksid nõudlikult kehtestama humaanset tapmist käsitlevaid reegleid ja eeskirju. Tuleb võtta kõik võimalikud meetmed selleks, et likvideerida hülgepopulatsiooni asjatud kannatused. Näiteks võib Kanadas levinud kevadist hülgepoegade nottimist kirjeldada vaid sõnaga „barbaarne”; selle vastu võitlevad pidevalt kogu maailma loomaõiguslaste organisatsioonid. Komitee taunib seda tapmismeetodit.

1.3 Inuitide kogukondade traditsioonilist jahipidamist elatise saamiseks tuleb reguleerida realistlike kontrollitavate kvootidega, hõlmates ka lubatud surmamismeetodeid. Samas tuleb võtta arvesse loomade heaolu.

1.4 Nõuetekohaselt tuleb jälgida ja valvata kvootide, küttimispiiri, teiste vastavusega seotud küsimuste jne järgimist.

1.5 Jälgitavussüsteemile esitatavad miinimumnõuded tuleks sõnastada nõuete kogumina, mida ELi importida soovivad ettevõtjad peavad täitma, ja need peaksid sisaldama kolme põhimõtet⁽¹⁾:

1. Identifitseerimisnõuded
2. Registreerimise ja andmete säilitamise nõuded
3. Jälgitavusaruannete koostamise suutlikkus (kontroll).

2. Sissejuhatus

2.1 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. septembri 2009. aasta määrusega (EÜ) nr 1007/2009 hülgetoodetega kauplemise kohta (edaspidi „algmäärus”) nähakse ette üldine keeld kõnealuste toodete turule laskmisele liidus.

⁽¹⁾ Komisjoni rahastatud uuring hülgetoodetega kauplemise rakendusmeetmete kohta, mille viis läbi nõustamisfirma COWI koostöös ECORYSiga.

2.2 Algmääruses on sätestatud üldisest keelust erand sellistele hülgetoodetele, mis on saadud inuitide ja muude põlisrahvaste kogukondade traditsioonilisel hülgejahil elatise saamiseks kütitud hüljestest (edaspidi „põlisrahvaste erand”).

2.3 Selles on erandid ka selliste hülgetoodete impordi suhtes, mis on saadud üksnes mere elusressursside säästva majandamise eesmärgil peetud jahil mittetulunduslikul eesmärgil kütitud hüljestest (edaspidi „mereressursside säästev erand”), ning impordi suhtes, mis on juhuslikku laadi ja hõlmab eranditult tooteid, mis on ette nähtud reisijate või nende perekonnaliikmete isiklikuks kasutuseks.

2.4 Komisjoni 10. augusti 2010. aasta rakendusmääruses (EL) nr 737/2010 on sätestatud algmääruse üksikasjalikud rakenduseeskirjad.

2.5 Kanada ja Norra vaidlustasid mõlemad õigusaktid („ELi hülgetoodetega kauplemise kord”) Maailma Kaubandusorganisatsioonis (WTO) vaidluses „Euroopa ühendused – hülgetoodete impordi ja turustamist keelustavad meetmed” (DS400 ja DS401).

2.6 Kuigi WTO aruannetes nenditi, et hülgetoodete keelustamist võib põhimõtteliselt õigustada murega loomade heaolu pärast, vaidlustati kaks erandit, põlisrahvaste erand ja mereressursside säästev erand.

2.7 Leiti, et mereressursside säästev erand ei ole põhjendatud, sest kaubandusliku hülgejahi ja mereressursside säästva erandi kohase hülgejahi (väikese ulatusega, mittetulunduslik) kaubandusliku mõõtme võimalik erinevus ei olnud erandi põhjendamiseks piisav.

2.8 Põlisrahvaste erandi suhtes otsustas apellatsioonikogu, et kuigi erand on põhimõtteliselt õiguspärane, kujutab mõni element selle ülesehituses ja kohaldamises endast „meelevaldset ja õigustamatut diskrimineerimist”.

2.9 10. juulil 2014 teavitas Euroopa Liit vaidluste lahendamise organit oma kavatsusest rakendada kõnealuse vaidluse puhul kõnealuse organi soovitusi ja otsuseid viisil, mille puhul võetakse arvesse WTO raames võetud kohustusi.

2.10 5. septembril 2014 leppisid Euroopa Liit, Kanada ja Norra kokku, et mõistlik ajavahemik vaidluste lahendamise organi soovitusi ja otsuste rakendamiseks oleks 16 kuud. Seega lõpeb asjaomane mõistlik ajavahemik 18. oktoobril 2015.

2.11 Käesoleva seadusandliku ettepaneku eesmärk on rakendada vaidluste lahendamise organi soovitusi ja otsuseid, võttes arvesse algmäärust. Samuti luuakse sellega õiguslik alus määruse (EL) nr 737/2010 kooskõlla viimiseks nimetatud otsustega.

2.12 Mereressursside säästva erandi suhtes väljendatud mure lahendamiseks jäeti nimetatud erand määrusest välja. Põlisrahvaste erandi ülesehituse ja rakendamisega seotud probleemide lahendamiseks muudeti erandit, eelkõige sidudes selle kasutamise loomade heaolu nõuete järgimisega ja kehtestades hülgetoodete turulelaskmise piirmäära, kui jahi ulatus või muud asjaolud annavad alust arvata, et jaht on läbi viidud peamiselt kaubanduslikel eesmärkidel.

2.13 Lisaks teevad komisjoni eksperdid koostööd Kanada ekspertidega, et luua vajalik atesteerimissüsteem, et võimaldada Kanada inuitidel kasutada põlisrahvaste erandit ELi hülgetoodetega kauplemise korra raames.

2.14 Inuiti toodete turustamise struktuur tuleks luua asjaomaste valitsuste juures.

3. Üldised märkused

3.1 Hülgejaht on inuitide ja muude põlisrahvaste kogukondade kultuuri ja identiteedi lahutamatu osa ning annab olulise panuse nende elatise teenimisse. Mitu aastat tagasi avalikkuse surveel väljakuulutatud hülgejahi täielik keeld põhjustas inuitide kogukonnas tõsise kriisi, mida iseloomustas vaesus ja suutmatus tagada kogukonna püsijäämine. Praegu on 90 % inuitidest töötud ja paljud nende hulgast sõltuvad täielikult sotsiaalhoolekandest. Neil põhjustel lubati hiljuti inuitidel ja teistel põlisrahvastel hakata taas traditsioonilist hülgejahti pidama, kui see toimub elatise saamiseks.

3.2 Komitee teeb ettepaneku kaasata inuitide kogukond Euroopa Komisjoni ja Kanada valitsuse koostööprotsessi, et leida ühiselt parim viis, kuidas edaspidigi tagada inuitidele elatise saamise õigus ning samas kaitsta hülgeid rahvusvahelise kaubitsemise ja väljasuremise eest.

3.3 Tõeliselt humanse surmamise meetodit ei ole võimalik inuitide ja muude põlisrahvaste kogukondade peetaval jahil tõhusalt ja järjekindlalt kasutada, nagu ei ole see võimalik ka muul hülgejahil. Siiski on määruse (EÜ) nr 1007/2009 eesmärki arvestades asjakohane muuta tingimuslikuks selliste hülgetoodete liidu turule laskmine, mis on saadud inuitide ja muude põlisrahvaste kogukondade traditsioonilisel hülgejahil kütitud hüljestest, seades tingimuseks, et jahti peetakse viisil, mis vähendab kütitavate loomade valu, stressi, hirmu või muid kannatusi võimalikult suures ulatuses.

3.4 Määruse (EÜ) nr 1007/2009 alusel lubatakse turule lasta ka selliseid hülgetooteid, mis on saadud jahil, mille ainus eesmärk on mereressursside säästev majandamine.

3.5 Tunnustades mereressursside säästva majandamise eesmärgil peetava jahi tähtsust, võib praktikas siiski olla raske eristada sellist jahti suuremahulisest, peamiselt kaubanduslikel eesmärkidel peetavast hülgejahist. See võib kaasa tuua põhjendamatut diskrimineerimist asjaomaste hülgetoodete vahel. Seetõttu ei tuleks seda erandit enam ette näha.

3.6 Hülgetoodete turulelaskmine on lubatud üksnes juhul, kui need tooted on saadud inuitide ja muude põlisrahvaste kogukondade jahil kütitud hüljestest, eeldusel et täidetud on kõik järgmised tingimused:

- a) jahti peab traditsiooniliselt kogukond;
- b) jaht aitab kogukondadel saada elatist ning seda ei peeta peamiselt kaubanduslikul eesmärgil;
- c) jaht on korraldatud viisil, mis vähendab kütitavate loomade valu, stressi, hirmu või muid kannatusi võimalikult suures ulatuses, võttes arvesse kogukondade traditsioonilist eluviisi ja elatise teenimise vajadust.

3.7 Komitee jagab hülgetoodete turule lubamise tingimuste osas väljendatud seisukohti, kuid soovib Euroopa Komisjonil leida õige tasakaal ühelt poolt hüljeste kaitsmise ja teiselt poolt inuitide vajaduse vahel neid küttida, sest see on nende püsijäämiseks ülimalt tähtis. Kui neid tingimusi ei tõlgendata sihipäraselt, võib see praktikas takistada inuitidel hülgeid küttida.

3.8 Komitee arvates on mõttekas

- a) anda inuitide traditsioonilisel viisil kütitud hüljestest valmistatud toodetele eristaatus, näiteks „Püütud inuiti traditsioonide kohaselt”. Sellisel juhul oleks uute rahvusvaheliste vaidluste vältimiseks kasulik määratleda kõnealune kontseptsioon selgelt kui „väikesemahuline püük”;
- b) luua jälgitavus- ja märgistamissüsteem ning erilogo inuitide tegevuse seireks ning tarbijate kaitsmiseks ja teavitamiseks;
- c) kaaluda impordikvoote, kui on näha, et kehtestatud korda kuritarvitatakse.

3.9 Hülgetoodete importi lubatakse ka siis, kui see on juhuslikku laadi ja hõlmab eranditult kaupu, mis on ette nähtud reisijate või nende perekonnaliikmete isiklikuks kasutamiseks. Selliste kaupade laad ega kogus ei tohi olla selline, mis osutab impordi kaubanduslikule otstarbele.

3.10 Jälgitavuse edasine korraldus sõltub kehtestatud süsteemi olemusest ja mitmetele asjaomastele osalistele määratud vastutusest. Hülgetoodetega kauplemist käsitlevas määruses tuleks neid miinimumnõudeid tõlgendada järgmisel viisil.

Identifitseerimisnõuded

Identifitseerimisnõuded hõlmavad põhimõtteliselt kolme elementi:

- kütt (kas inuitist/põlisrahvast kütt või ressursside haldamisega tegelev jahiloaga kütt), kellel on kordumatu identifitseerimisnumber;
- kogumisjaam (määrab piirkonna/geograafilise asukoha);
- toode (tagab eelkõige küti ja kogumisjaama vahelise toimingu jälgitavuse).

Eespool mainitutele lisaks või nende asemel võib osutuda vajalikuks identifitseerida „jaht”, kui puudub otsene seos kütiga, ei ole kogumisjaama või see ei hõlma riigi tasandit, vaid ainult konkreetseid piirkondi.

3.11 Lõpliku ja siduva otsuse saavutamiseks peab WTO suutma viia kooskõlla rahvusvaheliste lepingute sätteid, mis on vastukäivad ja peaaegu 70 aastat vanad. Muu hulgas keelab üks säte „meelevaldse ja õigustamatu diskrimineerimise” riikide vahel. Teine lubab riikidel käituda viisil, mis on „kõlbluse kaitsmiseks vajalik” ⁽²⁾.

3.12 *Rahva suurust ja moraalset arengut saab hinnata selle järgi, kuidas see kohtleb oma loomi* ⁽³⁾.

Brüssel, 27. mai 2015

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Henri MALOSSE

⁽²⁾ A. Butterworth ja M. Richardson, Marine Policy 38, 457-469; 2013.

⁽³⁾ Tsitaat pärineb Mahatma Gandhilt.